

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

УДК 328.123(432)(091)"1998/2010"

СТОСУНКИ УРЯДУ ТА ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ОПОЗИЦІЇ В СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ (1998–2010 РР.)

Василь Бусленко

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
факультет історії, політології та національної безпеки,
кафедра політології та державного управління
вул. Шопена, 24, 43024, м. Луцьк, Україна*

Розглянуто основні тенденції та характер взаємовідносин між урядами та парламентською опозицією у Словацькій Республіці у 1998–2010 роках. З'ясовано чинники, що впливали на політичну поведінку парламентських опозиційних фракцій та груп щодо проурядової більшості.

Ключові слова: уряд, парламентська опозиція, парламентська більшість, взаємозв'язки, Словацька Республіка, вибори.

Успіх та ефективність демократичних перетворень у т. зв. «молодих демократіях» значною мірою залежать не лише від рівня міжпартійної конкуренції, а й від впливовості політичної опозиції. Добре організована, структурована опозиція спроможна здійснити політичну мобілізацію громадян та інтегрувати суспільство на захист демократичних цінностей та інститутів. У країнах усталеної демократії влада та політична опозиція – це не лише політичні опоненти, між якими перманентно загострюються конфлікти. Політична практика виробила цілий механізм балансування інтересів між урядом та парламентською опозицією, що є додатковою гарантією стабільного функціонування органів виконавчої влади та дотримання прав меншості.

Досить актуальним залишається вивчення характеру стосунків між урядом та парламентською опозицією у Словацькій Республіці. У цій країні успішно відбувся перехід до демократії, однак у 1994–1998 рр. посилились авторитарні тенденції. Тому, як з теоретичної, так і практичної точок зору, є необхідність у дослідженні змін у характері стосунків між урядом та опозицією після репозиціонування політичних сил та приходу до влади опозиції. Цей аспект дослідження є досить важливим для глибшого розуміння специфіки протікання політичних процесів та внутрішніх чинників стабільності функціонування інститутів парламентської демократії.

Взаємостосунки парламентської опозиції та уряду ще не стали предметом наукових інтересів ні вітчизняних, ні зарубіжних дослідників. Проте окремі аспекти проблеми знайшли своє відображення у працях словацьких вчених З. Буторової [1], В. Кривоного [2], Д. Лешки [3], Д. Малової [4], Ю. Марусяка [5]. Політичний контекст стосунків між урядом та парламентською опозицією висвітлено у роботах В. Месежнікова [6], М. Вахудої [7], С. Шамоланія [8].

Прихід до влади у 1994 р. націоналістичної партії Рух за демократичну Словаччину (HZDS) В. Мечіяра, попри її демократичну риторику, дещо загальмував процес формування демократичних інституцій у Словаччині. Утвореному навколо цієї партії уряду протистояла слабка та роздроблена опозиція, якій бракувало внутрішньої згоди задля ефективного змагання за вплив з неліберальними партіями. Вона на той час була розділена та у силу

ідеологічної неоднорідності опинилася по різні сторони від правлячих партій і містила як правоцентристів, так і лівоцентристів. Цей чинник суттєво ускладнював вироблення альтернативної щодо уряду політики.

Поступове згорання демократичних процесів, наростання авторитарних тенденцій у країні, уповільнення темпів європейської інтеграції суттєво послабило впливовість парламентської опозиції у захисті прав і свобод громадян. Перед реальними загрозами ліберальній демократії відбулося об'єднання зусиль парламентської та позапарламентської політичної опозиції [9, с. 150]. Поступово опозиційні партії починають узгоджувати свої стратегії, розглядаючи політичний курс уряду В. Мечіяра як популістський та антидемократичний.

З 1998 р у Словаччині відновилася демократична практика зміни партій при владі. Це створювало об'єктивні умови для усунення наслідків неліберального правління В. Мечіяра, надавало динамізму у реалізації євроінтеграційної політики та здійснення економічних реформ. У результаті парламентських виборів перемогу здобула демократична коаліція опозиційних партій – Словацька демократична коаліція (SDK), Партія демократичної лівиці (SDL'), Партія угорської коаліції (SMK), Партія громадського порозуміння (SOP). Ідеологічний спектр урядової коаліції, яку сформував М. Дзурінда, був надзвичайно широким. Серед них були соціал-демократичні, консервативні, ліберальні політичні сили. Як бачимо, у той час, коли у країнах консолідованої демократії основну роль у формуванні коаліційних урядів відіграє ідеологічна близькість партій, у перехідних суспільствах спостерігаємо більш раціональний підхід до формування вигравших коаліцій.

Загальноприйнятою для демократичних країн є взаємозалежність між кількістю партій в урядовій коаліції та ефективністю вирішення політичних завдань кабінетом. Чим більше у виконавчому органі представлено ідеологічно неоднорідних партій, тим більша ймовірність виникнення конфліктних сценаріїв у процесі прийняття політичних рішень. У даному випадку коаліційний уряд М. Дзурінди мав підтримку більшості у парламенті. Це створювало сприятливі умови для провадження необхідних реформ. Серед позитивів зазначимо відновлення інтеграційних процесів до ЄС та НАТО, проведення реформ законодавчої гілки влади, судової та банківської системи, захист прав національних меншин. Впродовж короткого терміну часу були подолані певні демократичні дефіцити і деформації з попереднього періоду. Проте ідеологічна різноманітність уряду стала серйозною перешкодою для знаходження узгоджених рішень, сприяла появі внутрішньої опозиції та постійно спричиняла конфліктні ситуації всередині кабінету.

У вересні 2002 року відбулися чергові парламентські вибори. У них взяло участь 70,1% виборців. Суб'єктами виборчого процесу стали 25 партій і лише 7 з них подолали п'ятивідсотковий виборчий поріг. HZDS В. Мечіяра отримала 19,5% голосів, що виявилось недостатнім для формування нового уряду. 15,09% отримала Словацька демократична християнська спілка (SDKÚ). Смер (Smer) з 13,46% голосами посів третє місце. Партію угорської коаліції (SMK) підтримало 11,17% виборців, Християнсько-демократичний рух (KDH) – 8,25%, Альянс нового громадянина (ANO) – 8,01%. До парламенту увійшла Комуністична партія Словаччини (KSS) з 6,33% підтримки [2, с. 61].

Партія екс-прем'єр-міністра М. Дзурінди SDKÚ посіла друге місце і досягла успіху у формуванні правоцентристського уряду у партнерстві зі SMK, KDH і ANO. Владній коаліції вдалося досягнути значного поступу у реалізації секторних реформ у системі охорони здоров'я, світі, у соціальній та податковій системах. Свідченням успішної реалізації зовнішньої політики став вступ країни до ЄС та НАТО у 2004 р.

Парламентську опозицію на той час представляли Народна партія – рух за демократичну Словаччину (L'S-HZDS) В. Мечіяра, лівоцентристська популістська Смер-Со-

ціальна демократія (Smer-SD), крайньо ліва Комуністична партія Словаччини (KSS). На думку словацького дослідника Г. Месежнікова, «опозиційні партії, особливо найсильніша серед них Smer-SD, у 2002–2006 роках, постійно виявляли незгоду з реформами, займали критичні позиції щодо поступу влади у процесі вступу до ЄС та НАТО, вживаючи при цьому протиінтеграційну риторичку» [6, с. 60]. Опоненти звинувачували провладні партії у корупції та клієнтелізмі. Таку конфліктну лінію поведінки парламентської опозиції слід розглядати як частину передвиборчої стратегії. Для її представників було вкрай важливо посилити свої позиції напередодні президентських виборів 2004 р. У результаті кандидат від опозиції В. Мечіяр у першому турі отримав найбільшу кількість голосів серед претендентів (32,7%). У другому турі, з якою лише 43,5%, І. Гаспарович виграв з 59,9%, а словаки відкинули людину, який втягнув їх у міжнародну ізоляцію у 1990-х роках.

Значимо, що опоненти провладної більшості у цілому не виконували функцію конструктивної опозиції. Натомість цю нішу поступово зайняли представники третього сектору. У Словаччині після поразки В. Мечіяра на виборах 1998 р. сформувалася «неформальна коаліція незалежних «мозкових» центрів», неурядових організацій, освітніх установ та дослідницьких інститутів, які щороку критично аналізували внутрішньополітичне життя, зовнішню політику, економіку та суспільство [7, с. 240]. Будучи політично нейтральними вони виконували функцію суспільного контролю за діяльністю як владних, так і опозиційних інституцій. Це загалом сприяло поліпшенню рівня міжпартійної конкуренції та якості політичних змагань та дебатів у Словаччині.

У 2005 р. спостерігається загострення суперечностей між проурядовою більшістю та опозицією. У вересні опозиційні депутати бойкотували відкриття парламенту. Це призвело до відсутності кворуму, необхідного для відкриття нової парламентської сесії. Нарешті, за допомогою декількох членів опозиції і незалежних депутатів, М. Дзурінді вдалося відкрити парламент.

На початку 2006 р. Національна рада Словацької Республіки була досить сильно фрагментована. Через триваючий розпад парламентських груп, загальне число безпартійних депутатів зросло до 25, що становило шосту частину парламенту. Такі зміни спровокували коаліційну кризу. На початку лютого урядову коаліцію покинув KDH. Причиною став конфлікт зі SDKÚ-DS над Договором з Ватиканом. Три міністри від KDH повернулися у парламент на початку лютого і приєдналися до парламентської фракції партії. Спікер парламенту П. Грушовський, лідер KDH, подав у відставку від займаної посади і був замінений віце-спікером парламенту Б. Бугаром. До виходу з коаліції KDH мала 3 міністерських портфелів з 16. Після її виходу в уряді відбувся перерозподіл міністерських посад. SDK збільшило кількість міністерських портфелів з шести до семи, а SMK відповідно з чотирьох до п'яти. Представництво ANO в уряді зменшилося з трьох до двох міністрів. Уряд М. Дзурінди поповнили два незалежних депутати [4, с. 1099].

У червні 2006 р. у Словацькій Республіці відбулися нові парламентські вибори. Провідні політичні партії групувалися уздовж трьох найбільш спірних питань у Словаччині, які різною мірою визначали міжпартійну конкуренцію по лінії «влада-опозиція». Основне питання, що розділяло суспільство і політику було пов'язане з основними соціально-економічними реформами, що проводились кабінетом М. Дзурінди. Йшлося, насамперед про масштабні реформи у сфері оподаткування, трудових відносин, соціальної політики, пенсій, охорони здоров'я, державного управління, судової системи і освіти. Словаччина сприймалася як лідер реформ у регіоні. Проте більшість громадян не відчували на собі реальний ефект від цих реформ. Тому вибори проходили у ситуації істотного розколу у громадській думці щодо оцінки загальної ситуації у Словаччині.

Соціологічні опитування показали, що лише 47% респондентів оцінювали недавні події у країні позитивно, у той час як 49% опитаних вважали, що суспільство рухається у невірному напрямку. Такі діаметрально протилежні погляди громадян все ж не призвели до високого рівня мобілізації електорату. Рівень виборчої фреквенції становив менше ніж 55%. Це був найнижчий показник з моменту падіння комунізму. На думку словацької дослідниці З. Буторової, «у результаті соціально-економічна проблематика, а саме – ступінь, в якій держава повинна брати участь в економіці, домінував у виборчій кампанії 2006 року» [1, с. 1101].

Опозиційні партії у міжелекторальний період намагалися врахувати такі песимістичні настрої виборців та розширити своє електоральне поле. Так Smer-SD, поступово змінила свою ідеологію у сторону соціал-демократії, виступаючи з постійною критикою соціальних наслідків політики уряду. Вона висувала гасла сприяння солідарності, справедливості і рівних можливостей. В економічній сфері Smer-SD пропонувала скасувати єдиний податок, обіцяла знизити податки на основні товари (продукти харчування, медикаменти тощо) і ввести прогресивне оподаткування з більш високими показниками для людей з виключно високими доходами і для монополій. Партія також взяла на себе зобов'язання підвищити мінімальний розмір оплати праці, витрати на соціальний захист та охорону здоров'я, а також скасувати непопулярні платежі за медичну допомогу. Деякі з цих передвиборчих гасел впливали з угоди із Конфедерацією профспілок. Профспілки обіцяли підтримати SMER-SD у виборчій кампанії. Натомість, партія взяла на себе зобов'язання виражати їх інтереси у випадку входження до уряду. SMER-SD вдалося переманити виборців від лівої Комуністичної партії Словаччини (KSS), яка теж намагалася взяти у союзники профспілки.

SDKU-DS, як ініціатор більшості реформ, позиціювала себе як провідну реформаторську і проринково орієнтовану політичну силу. Її виборча стратегія зосереджувалась на позитивних результатах проведених реформ. Лідери партії грали на контрастах, пропонуючи виборцям визначитися між продовженням ініційованих SDKU-DS реформ, або їх призупиненням, розуміючи під цим підтримку опозиції.

Ще однією групою партій, які працювали в одному електоральному полі, однак мали різний статус, були опозиційна Словацька національна партія (SNS) і провладна SMK. Вони створювались у відповідь на національні та етнічні проблеми. SNS апелювала до виборців з метою послаблення впливовості SMK. Партія перебувала на одному електоральному полі не лише з SMK, але й з L'S-HZDS, яка поступово втрачала популярність. Популістська риторика В. Мечіяра в основному ігнорувалася націоналістично орієнтованим електоратом і SNS вдало цим скористалась, акцентуючи увагу на словацьку етнічну ідентичність.

SMK також використовувала етнічні теми у своїй кампанії. Партія мала значні досягнення в області політики захисту прав меншин. Перебуваючи при владі, вона сформувала імідж «відповідальної партії», яка керувала країною і проводила політику, з якої всі громадяни (а не тільки етнічні угорці) могли відчувати свою політичну суб'єктність. SMK зуміла забезпечити майже таку ж частку голосів депутатів у парламенті, як це було зроблено чотири роки тому.

L'S-HZDS В. Мечіяра впродовж 2002–2006 років виконувала роль лояльної опозиції, яка іноді підтримувала на законодавчому рівні законопроекти від уряду М. Дзурінди. Партія намагалась уникнути конфронтації з провладними партіями, що у результаті призвело до падіння її підтримки виборцями більш ніж на 10%. Зазначимо, що раніше HZDS презентувала себе як широкоспектральний рух. Її нейтральність дозволяла здійснювати

популістську політику і лавірувати між націоналізмом та лівоцентризмом, відтягуючи голоси виборців від класичних лівих та правих партій [3, с. 76]. Проте, з розвитком партійної системи та жорсткішою конкуренцією за нішу у політико-партійному спектрі, попередня тактика виявилася неефективною.

За результатами голосування ліва популістська партія Smer-SD здобула найбільшу підтримку виборців, вигравши 50 зі 150 місць [10]. Партія SDKÚ М. Дзуринди зайняла друге місце, у той час як деякі з її потенційних партнерів по коаліції так і не змогли подолати виборчий поріг у 5%. SNS отримала 20 парламентських місць, L'S-HZDS – 15. Це дозволило лідеру Smer-SD Р. Фіцо сформувати коаліцію з крайньо-правою SNS і L'S-HZDS. Це була мінімально виграшна коаліція партій, яка нараховувала 85 депутатів [5, с. 121]. Попри істотну підтримку у парламенті, уряд мав низький ступінь ідеологічної близькості (сумісності) партнерів по коаліції. Адже при його формуванні бралися до уваги, насамперед, показники кількості місць, якими володіли партії. Парламентську опозицію представляли SDKU-DS, SMK та KDH.

Вибори 2006 р. засвідчили істотні зміни у структурі міжпартійної конкуренції. По-перше, жодна нова партія не увійшла до парламенту. Щодо попередніх виборів це виглядало досить контрастно. По друге, істотним чином змінилися партійні преференції виборців. Якщо раніше громадяни висловлювали зацікавленість питаннями, пов'язаними з характером політичного режиму, демократією та націоналізмом, то у 2006 р. більш помітними і рельєфнішими стали, на думку Д. Малової, соціально-економічні проблеми [4, с. 1103]. Зміна пріоритетів виборців дозволила Smer-SD стати єдиною значущою некомуністичною ліво-центристською партією.

Спостерігалася гостра міжпартійна конкурентна боротьба на правій стороні партійного спектра. Він залишався досить фрагментованим на фоні загострення відносин між SDKU-DS і KDH. Причинами непорозумінь стали, насамперед, розбіжності у підходах щодо релігійних питань та суперництво за лідерство всередині консервативного табору. Характерно, що етнічні питання продовжували формувати партійну конкуренцію з тією ж силою, що і у минулому.

Успадкований рівень економічного розвитку створили комфортні умови для нового уряду на чолі з прем'єр-міністром Р. Фіцо, голови SMER-SD. Коаліційний уряд включав учасників, які критикували ліберальні реформи і використовував популістські методи звернення до виборців. Так, декларуючи необхідність повного перегляду реформ попереднього уряду правоцентристських партій, на рівні практичної політики це виявлялося у прагматичному поєднанні селективних заходів перегляду попередніх реформ у деяких областях (оподаткування, охорони здоров'я, трудового права, пенсійного забезпечення) і збереження наслідків реформ в інших областях без їх подальшого поглиблення і розробки [6, с. 60].

Міжнародні та вітчизняні експерти, окремі політичні лідери відразу поставили під сумнів стабільність і відповідальність незвичайної нової коаліції. Зокрема у жовтні 2006 р., Партія європейських соціалістів (PES), лівоцентристське угруповання ЄС, тимчасово припинила членство SMER-SD у своїй структурі через її участь у коаліції з SNS, яку керівництво PES вважало екстремістською.

Проте досить строкатій коаліції – лівоцентристській SMER-SD, ультраправій SNS і правій L'S-HZDS вдалося залишитися не лише стабільною, але й популярною впродовж 2007 р. завдяки успадкованій стабільній економіці. Ситуація всередині уряду ускладнилася у листопаді 2007 р. після звільнення прем'єр-міністром призначеного за квотою L'S-HZDS міністра сільського господарства М. Джурена. Кадрові перестановки в уряді спровокували конфлікт між Р. Фіцо і В. Мечяром, що істотно послабило єдність коаліції.

У 2008 році уряд Р. Фіцо де-факто зупинив процес впровадження ліберальних реформ. Впродовж року стали помітними наступні негативні тенденції: розширення державного втручання в економіку і соціальну політику, кумівство у заповненні державних і громадських посад, і збільшення етноцентричного елемента у внутрішній політиці [11]. Правляча коаліція намагалася нівелювати законодавчі ініціативи опозиційних депутатів. З її сторони ставали помітнішими зусилля, спрямовані на акумуляцію владних ресурсів у країні у руках найсильнішої партії з метою отримання додаткових владних повноважень для впливу на вирішення соціальних проблем (наприклад, наслідків світової економічної кризи). Як один з інструментів для досягнення цих цілей використовувався партійний клієнталізм. У свою чергу, це призводило до подальшої маргіналізації опозиції і звуження політико-правового поля її діяльності та, відповідно, ослаблення механізмів контролю виконавчої влади. Постійні протистояння між правлячою коаліцією і опозицією, загостренням проблем з встановленням систем стримувань і противаг мало наслідком погіршення рейтингу Словаччини та національного демократичного управління з 2,50 до 2,75.

Парламентські вибори 2010 р. принесли успіх правоцентристським партіям як результат реакції на незадовільну роботу попереднього уряду, який не був у змозі впоратися з наслідками глобального економічного спаду у країні. Не дивлячись на те, що Smer-SD здобула найбільшу підтримку виборців, набравши 34,8% голосів, проте вона не змогла сформувати коаліцію більшості. Вибори повністю змінили партійний склад уряду, розчистив шлях для правоцентристської коаліційного уряду на чолі з І. Радічовою. До нього увійшли SDKU-DS, KDH і дві нові партії – ліберальна Партія свободи і солідарності (SaS) і партія угорської меншини (Most-Híd). Тогочасна коаліція мала незначну чисельну перевагу над сильною і помірно інтегрованою опозицією (79 : 71) [8, с. 11].

Таким чином, стосунки парламентської опозиції та уряду Словацької Республіки наприкінці 90-х рр. XX ст. характеризувались жорстким протистоянням. Це зумовлювалося посиленням авторитарних тенденцій після приходу до влади уряду В. Мечіара та спробами опонентів парламентськими методами вплинути на його діяльність.

У 1998–2010 рр. відносини між урядом та опозицією подекуди були дуже інтенсивними та різкими, супроводжувалися періодичними політичними кризами. Причинами стали значна партійна фрагментація парламенту, яка призводила до формування мінімально вигрешних коаліцій та ідеологічно різноманітного уряду та парламентської опозиції. За таких умов парламентська опозиція залишалась досить ідеологічно та організаційно роз'єднаною і містила політичні партії, що охоплювали політичний спектр від лівих до правих. За таких умов складно було говорити про появу конструктивної опозиції, що є невіддільним елементом західноєвропейських парламентських демократій.

Для опозиційних партій парламент виступав часто ареною боротьби перед майбутніми виборами. Особливо це характерно для партій популістського типу. Перехід останніх в опозицію деформував сутність цього політичного інституту, породжуючи «демократичний дефіцит». Перебування їх при владі, як правило, призводило до погіршення якості демократії, звужувало поле для діяльності опонентів.

Помітними стали тенденції до періодичної альтернативи влади. У 2010 р. відбулася третя повна ротація партій при владі на основі виборів. Попередні зміни статусу з провладних на опозиційні відбувалися у 1998 та 2006 рр. У свій час С. Гантінгтон (1991) запропонував тест на консолідовану демократію, який передбачав дворазову зміну партій при владі. Третя ротація влади свідчила, що Словаччина знаходиться саме на цьому етапі свого розвитку.

Список використаної літератури:

1. Bútorová Z. Trendy vo verejnej mienke a správaní / Z. Bútorová, O. Gyarfášová / Slovenské vol'by '06: výsledky, príčiny, súvislosti. – Bratislava : IVO, 2006. – pp. 1092–1105.
2. Krivý V. Volebné výsledky a trendz / Krivý V. Slovenské vol'by '02: výsledky, dôsledky, súvislosti. – Bratislava : IVO, 2003. – pp. 61–105.
3. Leška D. Hlavné etapy formovania systému politických strán na Sloveňsku po roku 1989 / D. Leška // Sociológia. – 2013. – #45. – č.1. – s. 71-88.
4. Malová D. Slovakia / Malová D., P. Učech // European Journal of Political Research. – 2007., # 46. – pp. 1096–1106.
5. Marušiak J. The Political System in the Slovak Republik / J. Marušiak / Political Systems of Visegrad Group Countries / S. Balik, W. Gizicki V. Hloušek, J. Holzer, G. Török, J. Marušiak / W. Gizicki (ed.). – University of Ss Cyril and Methodius in Trnava, 2012. – pp. 107–144.
6. Mesežnokov G. Parlamentné vol'by 2010 a vývoj systému politických strán / G. Mesežnokov // Slovenské vol'by 2010. Šanca na zmenu. – Inštitút pre verejné otázky, Bratislava. – 2011. – pp. 59-79.
7. Вахудова М. Нерозділена Європа. Демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму / М. Вахудова ; пер. з англ. Т. Цимбал. – К. : Видавничий дім «Кисво-Могилянська академія», 2009. – 379 с.
8. Szomolányi S. Slobodné vol'by v strednej Eurštredej Európe po dvadsiatich rokoch: čo yuropedajú o stave a perspektívach demokracie? / S. Szomolányi. // Slovenské vol'by 2010. Šanca na zmenu. – Inštitút pre verejné otázky, Bratislava. – 2011. – pp. 9-25.
9. Бусленко В. Моделювання відносин «парламентська опозиція-уряд» у Словаччині у 90-ті роки: контекст, інституційні чинники, потенціал та результативність / В. Бусленко // Studia Politologica Ucraino-Polona. Вип. 4. – Житомир-Київ-Краків : ФОП Євенок О. О., 2014. – С. 145–152.
10. Slovakia. Freedom House, 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2006/slovakia>.
11. Slovakia. Freedom House, 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2008/slovakia>.

**RELATIONS OF THE GOVERNMENT AND THE PARLIAMENTARY OPPOSITION
IN THE SLOVAK REPUBLIC (1998-2010)****Vasyl Buslenko**

*Lesya Ukrainka Eastern European National University,
Faculty of History, Department of Political Science and Public Administration
Shopena str., 24, 43024, Lutsk, Ukraine*

The main tendencies and the nature of relationship between the governments and the parliamentary opposition in the Slovak Republic in 1998-2010 are considered. It was found out the factors that influenced political behavior of parliamentary opposition factions and groups in relation to the pro-government majority.

Key words: government, parliamentary opposition, parliamentary majority, interaction, Slovak Republic, elections.